

## Ιερά Μονή Παναγίας Αγνούτας στην Επίδαυρο (μέρος 7ο)

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Προσκυνήματα-Οδοιπορικά-Τουρισμός](#)





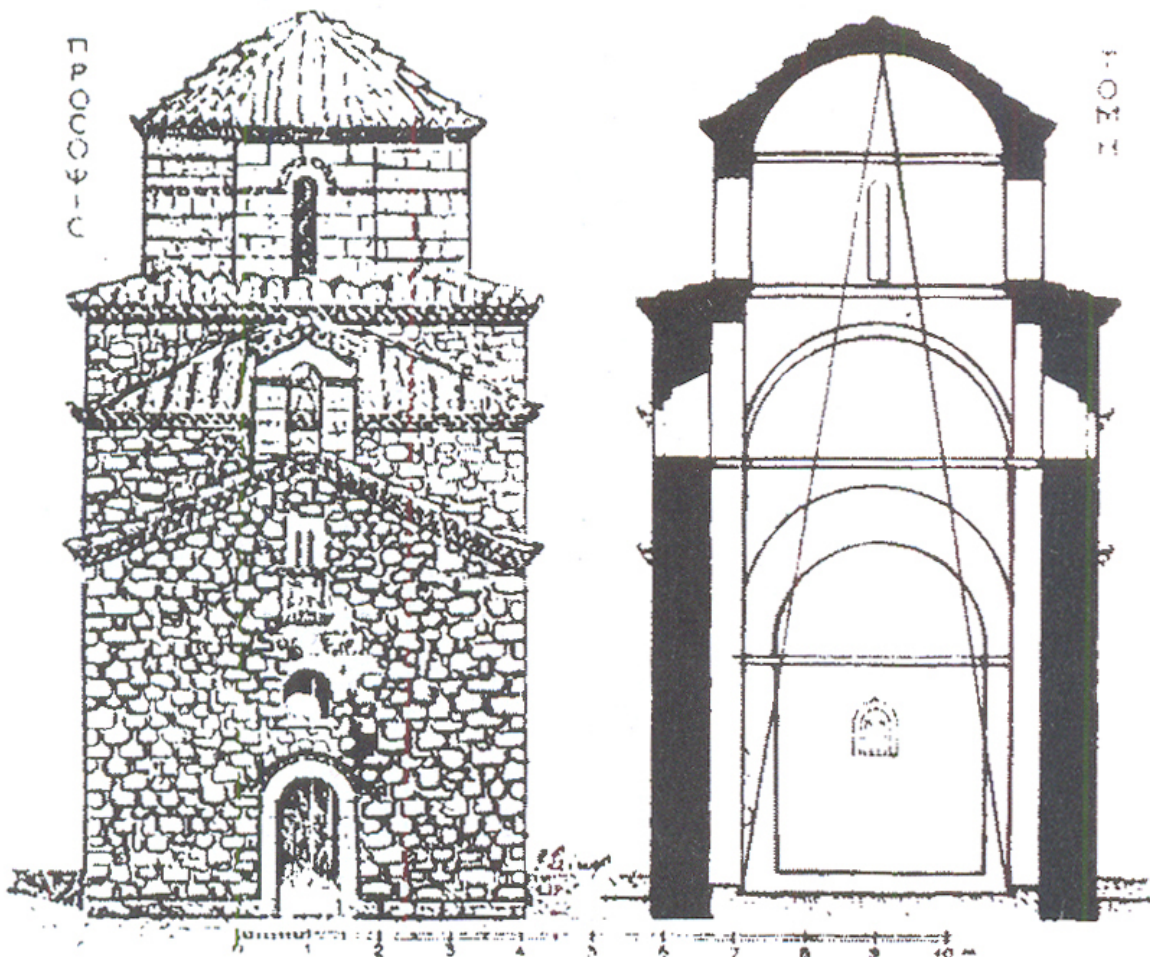
**[Συνέχεια από \(6\)](#) (πατήστε για να δείτε αρκετές φωτογραφίες του πανέμορφου καθολικού)**

## Ο τρούλος του Καθολικού

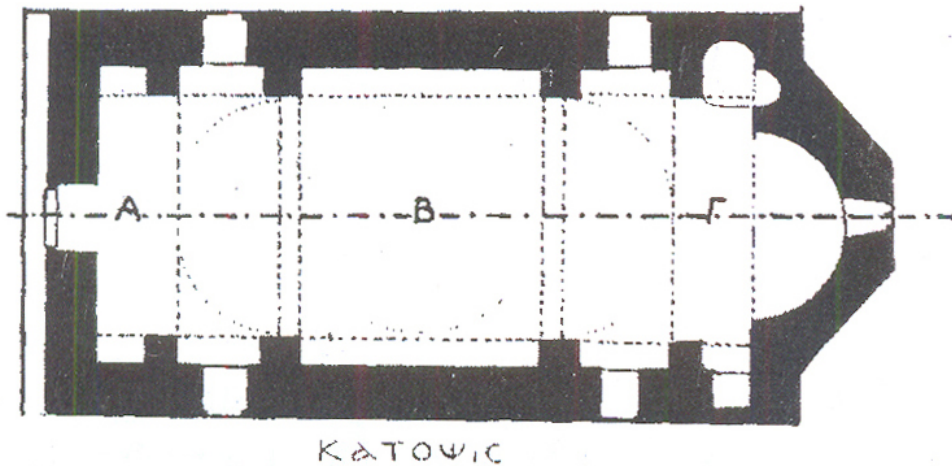
Στην εξωτερική κτιριακή σύνθεση του καθολικού κυριαρχεί με τον όγκο του ο οκτάπλευρος τρούλος, χτισμένος με ισόδομο σύστημα. Στις τέσσερις πλευρές του έχει από ένα μονόλοβο τοξωτό παράθυρο προς τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα: ανατολικά, δυτικά, βόρεια, νότια. Μία κεραμική οδοντωτή ταινία περιβάλλει τα τόξα και συνεχίζοντας περιτρέχει όλο το τύμπανο. Κάτω από τις άκρες της στέγης εξέχει πλατύ πώρινο γείσο και στην κορυφή του υψώνεται μέσα στον απέραντο ουράνιο θόλο ένας παλιός σιδερένιος σταυρός.

## Η αρχιτεκτονική του Ναού

ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ ΜΕ ΝΟΤΙΟΚΕΝΤΡΟΝ ΘΕΤΟΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ



Πρόσοψη και κατά πλάτος τομή του καθολικού. Σχέδια Ε. Στίκα.



Κάτοψη του καθολικού. Σχέδιο Ματίνας Καβουρίνου.

Η κατασκευή του ναού παρουσιάζει σπάνιες ή και μοναδικές αρχιτεκτονικές ιδιοτυπίες, όπως και ο ρυθμός του. Κατά μήκος κάθε πλαϊνού τοίχου έχουν κτισθεί εσωτερικά τέσσερις παραστάδες, ανά δύο όμοιες και συμμετρικές ως προς τους κατά μήκος και πλάτος άξονες του ναού.

Οι δύο πρώτες με πλάτος 1,24 μ. που ξεκινούν από το εσωτερικό του δυτικού τοίχου, γεφυρώνονται στην κορυφή τους εγκάρσια με τόξο και περικλείουν ένα είδος μικρού νάρθηκα.

Από τη βάση τους ανοίγονται όμοιες τοξωτές κόγχες. Στις δύο αυτές παραστάδες εφάπτονται οι δύο επόμενες με μεγαλύτερο πλάτος. Στην κορυφή τους καμπυλώνουν με δύο λοφία, επάνω από τα οποία σχηματίζεται ελλειψοειδής τεταρτοσφαιρικός θόλος. Και στις παραστάδες αυτές ανοίγονται μεγάλες τοξωτές κόγχες ισοδιάστατες, οι οποίες εκτός από τη συμβολή τους από αισθητικής πλευράς, απαλλάσσουν την τοιχοποιία από το περιττό βάρος. Τις κόγχες αυτές διατρυπούν στο ίδιο ύψος όμοια τοξωτά παράθυρα.

Ανατολικά των παραστάδων αυτών και σε απόσταση 3,80 μ. συνεχίζουν τα δύο επόμενα ζεύγη, συμμετρικά, με την ίδια ακριβώς κατασκευή και γεφύρωση των προηγούμενων. Οι πρώτες, μεγαλύτερες σε πλάτος παραστάδες καταλήγουν επίσης σε λοφία και στεγάζονται από τεταρτοσφαιρικό θόλο.

ΚΑΘΟΛΙΚΟΝ  
ΚΟΙΜ. ΘΕΟΤΟΚΟΥ

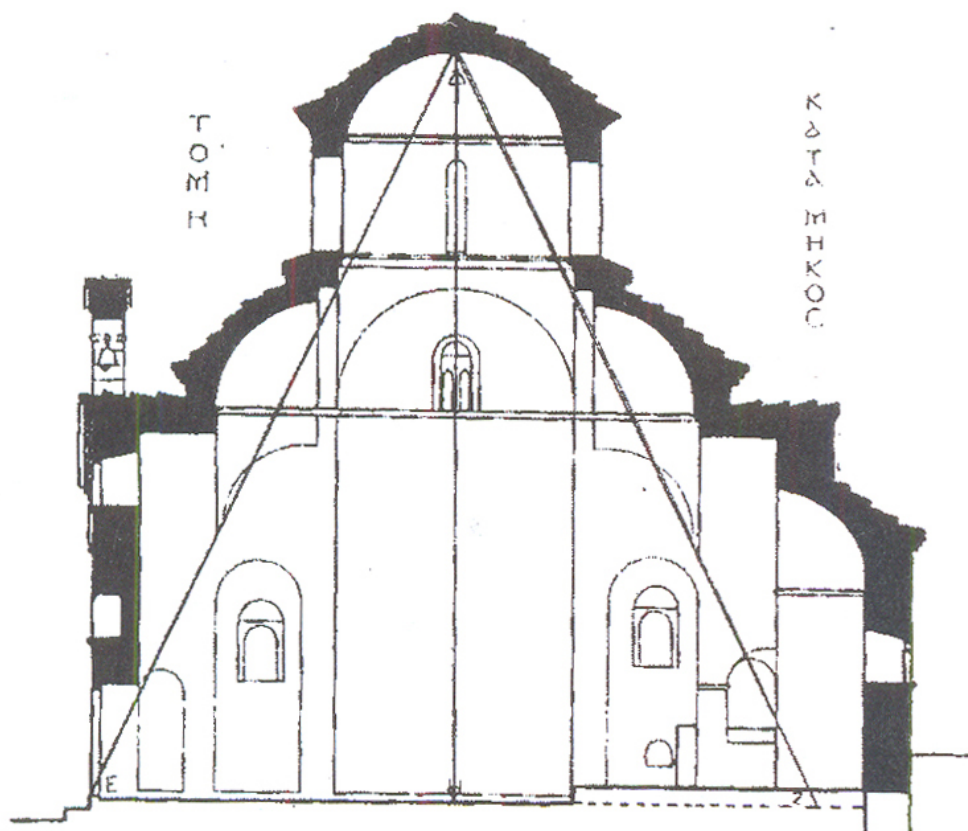
ΙΕΡ. ΜΟΝΗΣ  
ΑΓΝΟΥΝΤΟΣ



Βόρεια πλευρά του καθολικού. Σχέδιο Ε. Στίκα.

Στις κορυφές της δεύτερης και τρίτης σειράς των παραστάδων στηρίζονται ημικυκλικά τόξα, κάτω από τα οποία σχηματίζονται κατά μήκος των πλαϊνών τοίχων τυφλές αψίδες με άνοιγμα 3,80 μ. βάθος 24 εκ. και ύψος 5 μ. Με την ελάττωση του πάχους της τοιχοποιίας επιτυγχάνεται κι εδώ η απαλλαγή των μακρών τοίχων από περιττή μάζα και η μεταφορά των υπερκειμένων βαρών σε ορισμένα σημεία της θεμελιώσεως. Επίσης επεκτείνεται η χωρητικότητα του κυρίως ναού και τονίζεται η πλαστικότητα του εσωτερικού χώρου.

Είναι χαρακτηριστική η συμμετρία που παρατηρούμε στη κάτοψη του ναού, τόσο ως προς τον κατά μήκος όσο και ως προς τον κατά πλάτος άξονα του βασικού ορθογωνίου. Οι διαστάσεις του δαπέδου μεταξύ των δύο πρώτων παραστάδων (Α) είναι ακριβώς ίδιες με αυτές των δύο τελευταίων, πίσω από την Αγία Τραπέζα (Γ). (Βλέπε σχέδιο κατόψεως). Οι τυφλές αψίδες που αναπτύσσονται στους πλαϊνούς τοίχους, έχουν απόλυτη συμμετρική διάταξη σε σχέση με τον κατά πλάτος άξονα του ορθογωνίου. Το ίδιο παρατηρούμε στις κόγχες των παραστάδων και στα παράθυρα των πλαϊνών τοίχων.



Κατά μήκος τομή του καθολικού. Σχέδιο Ε. Στίκα.

Συμμετρία και ισορροπία παρουσιάζει επίσης ο ναός κατά μήκος και πλάτος και σε κατακόρυφη τομή. Ιδιαιτερότητα παρουσιάζει επίσης και ο τρόπος στηρίξεως του τρούλου. Η κυκλική στεφάνη του στηρίζεται μεν στα πλευρικά τόξα και στα τέσσερα σφαιρικά τρίγωνα (λοφία) που γεφυρώνουν τις γωνίες τους, όχι όμως απ' ευθείας, αλλά με τη μεσολάβηση των δύο τεταρτοσφαιρίων, ανατολικά και δυτικά. Με τη λύση αυτή ο τρούλος τοποθετείται ψηλότερα και διευκολύνει την άμεση θέα του εικονιζομένου στο θόλο Παντοκράτορα από τη θύρα εισόδου. Η εσωτερική αυτή έξαρση του ύψους συμβάλλει στη δημιουργία συναισθήματος ανατάσεως και ενισχύει την πνευματικότητα του χώρου. Ακόμη τονίζεται με μεγαλύτερη έμφαση ο άξονας του ύψους. Κατά τον Ε. Στίκα ο συνδυασμός ελλειψοειδών θόλων και τρούλου έχει εφαρμοσθεί μόνο στο Ναό της Αγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως και στο καθολικό της Μονής Αγνούντος. Οι άλλοι ναοί με παρόμοια κατασκευή δεν έχουν τρούλο.

Σε κάθε λοφίο κάτω από τον τρούλο υπάρχει και από ένα μαρμάρινο κόσμημα. Τα δύο πρώτα είναι ομοιώματα ανδρικής και γυναικείας κεφαλής και τα άλλα δύο ομοιώματα φρούτων. Πίσω τους έχουν εντοιχισθεί ηχητικά αγγεία για να ενισχύεται η ακουστική του ναού. Η τοποθέτησή τους στα σημεία αυτά αποβλέπει στην απορρόφηση των ηχητικών κυμάτων, ώστε να μην επεκτείνονται και προς

τον τρούλο.

## **Ο τύπος του Ναού**

Από την ιδιόμορφη αρχιτεκτονική του ναού αναδεικνύεται ένας σύνθετος ρυθμός. Εσωτερικά μέν είναι μονόκλιτη βασιλική με τρούλο, εξωτερικά δέ εμφανίζει σταυρόμορφη όψη. Από ρυθμολογική επομένως άποψη, ο ναός είναι κράμα βασιλικής μετά τρούλου και βυζαντινού ρυθμού.

## **Αναστηλώσεις του Ναού**

Η πλειονότητα των μελετητών υπολογίζουν ότι η ανέγερση του Ναού πραγματοποιήθηκε τον 11ο αιώνα. Σε διάφορες εποχές υπέστη επισκευές και αναστηλώσεις κυρίως τον 14ο αιώνα, οπότε πήρε και την τελική του μορφή. Οι Γ. Δούσκας και Μ. Γκητάκος υποστηρίζουν ότι το μόνο τμήμα που έχει διασωθεί από το αρχικό κτίσμα είναι η κόγχη του Ιερού και μερικά ακόμη αρχιτεκτονικά μέλη.

Δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες που να επαληθεύουν τις απόψεις αυτές, αυτό όμως που διαπιστώνεται είναι ότι οι αναφερόμενες μετασκευές, διατήρησαν άθικτες τις αρχές συνθέσεως και την ωραιότητα του μνημείου.

Συνεχίζεται...